

#litteraturfråfinland

– det finske bokåret 2020

6. desember er Finlands selvstendighetsdag. I landsdelen har vi mange som leser finskspråklig litteratur, eller finske romaner oversatt til norsk. Om du vil ha inspirasjon og boktips fra Finland, har vi i Bibliotekets hjørne samlet et utvalg lesetips med nye bøker, pluss en liten forsmak på noe vi kan glede oss til av finsk litteratur på norsk i 2021. Dersom du leser finsk, kan du låne finske bøker fra Finsk bibliotekstjeneste, en tjeneste levert av Troms og Finnmark fylkesbibliotek. Den finske samlingen befinner seg i Vadsø, og har tilbud om fjernlån.

Til deg som liker romaner: Humor, vennskap og historie

Hundeparken av Sofi Oksanen, oversatt av Turid Farbrege
Finsk-estiske Sofi Oksanen er kjent for romantrilogien der hun behandlet Estlands traumatiske 1900-tall med fokus på kvinnelivet. I Hundeparken fortsetter Oksanen å granske kvinneskjebner i det postkommunistiske Øst-Europa.

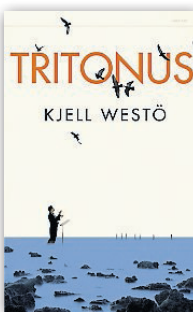

Hundeparken er en rasende sterk roman om fertilitetsindustrien, korrupsjonen i Ukraina, og om to unge kvinner. Den finske litteraturens rockestjerne, og tidligere vinner av Nordisk råds litteraturpris balanser mesterlig mellom høyverdig litteratur og spenning, og leverer på sitt beste.

Tritonus av Kjell Westö, oversatt av Erik Krostad
Rikelig samtidsroman om musikk og vennskap mellom middelaldrende menn.

Finlands-svenske Kjell Westö – en annen Nordisk råds litteraturprisvinner – har forlatt sitt varemerke historiske romaner og kommet med en samtidsroman med høyaktuelle referansepunkter. Romanen tar for seg både IS-terror, #metoo, klimakrise og koronapandemien.

Men fremfor alt handler romanen om musikk og vennskap. Den 58 år gamle dirigenten og klarinettisten Thomas Brander vender hjem fra internasjonale scener og slår sed i ro i den finske skjærgården. I nabohuset bor den gitarspillende skolepsykologen Reidar Lindell. En elitistisk, selvopptatt og sliten kvinnejeger møter en sympatisk og engasjert

enkemann og amatørmusiker, og et vennskap utvikler seg.

Muligens den første romanen som kommer med spillelister, som man kan finne og lytte til på det svenske forlaget Förlaget sine nettsider.

Ut og finne bestefar av Arto Paasilinna, oversatt av Ellen Holm Stenersen

Arto Paasilinna er nesten som en karakter fra sin egen roman: En forfatter som vandret til det himmelske sangkoret allerede i 2018 som 76 år gammel, men som fortsatt gir ut bøker i Norge og andre land, etter sin død.

Den finske humorkongen skrev nærmere 40 romaner. Den siste kom på originalspråket i 2009, men det finnes fortsatt mye å oversette for Stenersen og hennes oversetterkollegaer.

Denne gang er bestefaren, skinnhandleren og krigsveteranen Verner Väisänen på rømmen – fra sin kona (!). Det er ikke første gang, men ifølge bestemoren er det den siste. Hun beordrer barnebarnet Aakusti til å finne ektemannen, men snart er det to generasjoner Väisänen som gripes av reise- og eventyrlyst på veien fra Sameland og gjennom Europa.

Jorda er en syndefull sang av Timo K. Mukka, oversatt av Mikael Holmberg

Timo K. Mukka skrev debutromanen sin da han var bare tenåring, og brukte sitt eget oppvekstmiljø som utgangspunkt. Forfatteren gikk bort i 1973, bare 28 år gammel, men rakk skrive 9 romaner.

Dette er en finsk roman-klassiker fra 1964, som nå er oversatt til norsk. De fleste litt eldre i Finland kjenner til enten denne romanen eller filmen som Rauni Mollberg regisserte i 1973.

Det er høst på slutten av 1940-tallet. Ei bygd i finske Lappland. Vi følger ungjenta Martta i hennes seksuell oppvåkning. Hun trekkes mot Oula, en reindriftssame med dårlig rykte blant damene. 19-åringen blir gravid – og helvete braker løs i bydga.

Jorda er en syndefull sang er en sterk roman om et samfunn der vold, hån, misbruk, sladder, skinnhellighet og alkoholmisbruk herjer, og dobbeltmoraliske prester prediker om det syndefulle livet. Samtidig viser den oss også et lokalsamfunnet som har medmen-

neskelighet og omtanke når det virkelig gjelder.

Noe å glede seg til

Hvem drepte Bambi? av Monika Fagerholm, oversatt av Kyrra Haugen Bakke

Nordisk råds litteraturprisvinner 2020 «byr på både rasende energi og treffsikker samfunns satire» skriver juryen for litteraturprisen. Romanen skildrer en brutal gruppevoldtekt på en ungdomsfest i en rolig finlandssvensk villaby. Gjerningsmennene er fra stedets øvre sosiale kretser. Saken dysses ned – til og med offeret tar heller penger og stikker, istedenfor å gå ut offentlig med hendelsen.

Cosmo Brant, en barndoms-kompis av gjerningsmennene, erklærer brått noen år seinere at han vil lage en film om voldtekten. Filmen skal hete Hvem drepte Bambi? Hva kommer til å skje nå?

Hvem drepte bambi? er rett rundt hjørnet på norsk på Oktober forlag. De skriver at det er «en hyggelig roman om et helt lokalsamfunn som lukker øynene for den avskyelige forbrytelsen. Og det er en roman om uskyld og tillit og en kjærlighet som aldri dør.»

Kommer i januar 2021.

Sakprosa

Kvinnene jeg tenker på om natten av Mia Kankimäki, oversatt av Morten Abildsen

Sliten dame fra nåtiden møter tøffe heltinner fra fortiden: Forfatteren Mia er en ganske vanlig finsk dame i 40-årene. Om natten tenker hun på kvinner fra historien som oppnådde store ting i voksen alder. Noen har reist jorda rundt alene, andre skapte fantastiske kunstverk. Mia introduserer oss for 11 slike kvinner, og gjennom utdrag fra reisebeskrivelser, biografier og avisutklipp blir historien levende. Hun legger selv ut på reiser i sine «nattekvinner» fotspor.

I en spennende roman flettes historie og nåtid sammen. Boken skaper fascinasjon for de historiske kvinnene, og inspirasjon til selv å hoppe i det, hva nå enn «det» måtte være.

Skjønnlitterær sakprosa om kvinner som historiebøkene ofte har glemt.

Kvenene – et folk ved ishavet av Samuli Paulaharju, oversatt av Mikael Holmberg m.fl

Boken som er blitt kalt «kvenfolkets bibel» er resultatet av den kjente finske folkelivsforskerens reiser i 1920-tallets Finnmark. Samuli Paulaharju og hans kone Jenny intervjuet finskattede de møtte om deres og forfedrenes liv. Nå er boka for første gang tilgjengelig på norsk.

Paulaharju var en dyktig forfatter som «beskriver den ville naturen så vel som livet i bygder og fiskevær med lyrisk inderlighet og ramsalt humor» skriver Orkana forlag om utgivelsen. Han var i tillegg en ivrig fotograf og tegner, og hans visuelle dokumentasjon av livet ved Ishavskysten er unik i sitt slag. Originalutgivelsen på finsk er fra 1928.

For de unge leserne

Den lille mareritt-butikken. Ny serie av Magdalena Hai, oversatt av Oskar Vistdal

Bli med inn i et fantastisk univers med masse humor, frydefulle grøss, spøkelses, vampyrer og boblende fantasi!

I den første boken Den lille mareritt-butikken og kile-krisen blir vi kjent med Nina, 9 år. Hun har veldig lyst på en sykkel, men hvor lang tid vil hun gå for å få råd til en ny sykkel? Er hun villig til å jobbe i Den lille mareritt-butikken, for eksempel? JA!

På sin nye jobb møter Nina en vampyr som har vært så uheldig å miste tennene sine... Hva som skjer videre, får vi lese om i «Den lille mareritt-butikken og den tannløse vampyren».

Magdalena Hai har gitt ut barne- og ungdomsbøker siden 2012, og er superpopulær i Finland. Hun skriver spekulativ fiksjon, grøsser noveller og barnebøker. Hun er blitt nominert til en rekke priser, blant annet Nordisk råds barne- og ungdomslitteraturpris.

Boka passer til barn fra 6-9 år og er akkurat passe skummel.

Kepler62: Hviskernes by av Timo Parvela, oversatt av Tor Tveite

Actionfylt og spennende finsk-norsk science fiction for barn.

Scifi-serien Kepler62 er et fellesprosjekt av finske Timo Parvela og nordmannen Bjørn Sortland. De skriver annenhver bok i serien, og Pasi «Angry Birds» Pitkänen lager illustrasjonene.

Vi følger en gruppe barn som blir utvalgt til en romfartsekspedisjon. Oppdraget er avgjørende for

hele menneskehetens framtid.

Hviskernes by er den niende boken i serien som startet i 2015. Gruppen har slått seg ned på den tilsynelatende ubebodde planeten Kepler62e, der nybyggerkolonien møter nye utfordringer.

Passer til barn og unge fra 10 år.

Brevene fra Maresi av Maria Turtchaninoff, oversatt av Nina Aspen

Ringenes herre møter Tjenerinnens beretning i den spennende fantasy-trilogien Krøniker fra Det røde klosteret.

Brevene fra Maresi er tredje bok i serien.

Hovedpersonen Maresi vender tilbake til det fattige hjemstedet Rovas som hun ble sendt vekk fra som barn. Nå er hun en ung kvinne som brenner for kunnskap og opplysning.

Maresi vil starte en jenteskole for å dele kunnskapen hun har med seg fra årene i Det røde klosteret, men veien dit er vanskeligere enn hun hadde forventet. Hun møter mistro og motstand – og menn som ønsker å kontrollere sine kvinner.

«Når en stor fare truer byen, må Maresi lære seg at det finnes andre typer kunnskap enn den man finner på biblioteket, og at det finnes andre typer kjærlighet enn den til bøkene og Gudinnene.», skriver forlaget.

Nominert til Nordisk råds barne- og ungdomsbokpris 2019.

Hva skjer med været? av Laura Ertimo, oversatt av Eli-Ann Tandberg

Bok som svarer på de vanskelige spørsmålene om klimaet.

To kvikke venner blir lei av foreldrenes unnvikende svar når de spør om miljøet. De bestemmer seg for å finne ut av ting selv. Hva skjer med været? Hvorfor forandrer det seg? Og hva kan vi gjøre?

Passer for 6-9 år

Tekst: Reija Lång, Troms og Finnmark fylkesbibliotek